

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунжини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авчачайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надіславі» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 15 кр. від стрічки.

Великохорвація.

(X) В німецьким, французьким і англійським дневникарстві виринули нараз вісти, що політичні географі бажали би перемирити карту Австро-Угорщини. Пишуть там, що нібито наша монархія носить ся з думкою прилученя Босни і Герцоговини і наміряє утворити Великохорватске королівство. Цікава річ, хто то так щедро подає нашій монархії Босну і Герцоговину і нараз виступає з пляном Великохорватского королівства та в якій цілі? Очевидно що би роздратувати Мадярів і викликати суперечности між Австрією а Угорщиною, а се як-раз на руку ковінка ворогам Австрії на Балкані. Се не новина, що поволодар Черногори в своїй уяві витворив Великохорватске чи Великосербске королівство (назва тут байдужна, а суть та сама) і колиб так міг, як не може, довів би до поважного замішаня політичного. Яко тесть італійского короля а свояк царя опирає на тім свої пляни, але мимо того его будова не має певної основи, бо задля фантазії черногорского князя не буде зміняти своєї заграничної політики ані Росія, ані Італія. Цар може подарувати князеві ще кілька тисяч гверів, але на тім і скінчить ся, бо в Петербурзі заняті иньшими важнішими справами. Росія мусить дбати о військове забезпеченє Манджурії, веде безнестанну боротьбу з Японцями о Корею, та рада би здобути собі доступ до Перского заливу, а се все вимагає скупленя всіх сил, і не позволяє думати про які небудь зміни на Балкані. Найліпше показало ся, що Росія не бажає ніяких комплікацій на Балкані, при нагоді, коли Франція бажала собі захопити Мітілене і не могла сего вчинити задля опору Росії.

Скорше вже Італія мала би охоту піддержувати італійські забаги. Але й тут сотні причин політичного розуму промовляють проти того. Вправді Італія рада би після пораженя в Еритреї направити свою славу і глядити нагоди до війни. Коли французка фльота поплила на Мітілене, то Італія зараз заявила, що се нарушило би рівновагу на Середземному морі. Се цікаво, що кожний так пильнує, щоби другий не захитав сеї рівноваги, але коли розходиться о власну користь, тоді не дуже тим турбує ся. Італія давно вже залицяє ся до Альбанців, а приязні відносини з Черногорою чямало пособлюють сі тайні наміри. Однак розумні політики в Римі знають дуже добре, що здійсненє сих плянів не так легко можливе. Альбанці се наряд хоробрій і зуміє боронити ся. А прихильність деяких альбанських проводирів так довго триває, доки з Італії плывуть ліри, а Італія знов не така богата, щоби могла заспокоїти жаждобу всіх і то тривко.

Але подумаймо собі, що Італія пустила-б ся на таку політичну пробу з Альбанцями, то мусіла-б тоді зірвати з тридержавним союзом, бо все те звертає ся проти Австрії. Тоді втратила би сі економічні користи, які випливають з союзу і якими

Італія думає і дальше користувати ся. Зірвавши сей союз, попала би Італія в зависимість від Франції, яка давала ся їй довго в знаки. Франція що найменше не виступала би проти заходів Італії на Балкані. Але Росія, велика приятелька Франції, мусіла би оперти ся забагам Італії, бо так само як Росії не на руку заходи французкі на Сході, так само не бажані змаганя Італії на Балкані. Отже все розбиває ся тут о опір Росії і її інтереси. Італія може що найбільше пособити Черногору своїм моральним впливом. Се вправді не багато значить, але таки має троха ваги. Однак всяке скріпленє Черногори значить ослабленє Сербії, а тепер Сербія по всіх істориях з королевою Драгою, з наслідством престолоа і т. и. не може перенести ніякого ослабленя свого значіння, инакше могло би се вельми пошкодити династії Обреновичів. Сербія мусить отже пильнувати ся, а Австрія може спокійно приглядати ся тим високопарним плянам виробленим в Цетинії.

Учительські семінарії.

(Кілька слів з огляду задуманої реформи семінарій учительських).

З розширенем наук в новіших віках стали заводити школи різного рода, відповідно до будучого призначеня молодіжи. Маємо різного рода школи фахові і то образуючі молодіж навіть в дуже спеціальних галузях, аби їх тим лучше підготувати до будучого звания.

Одним родом спеціальних шкіл є семінарії учительські, витворені в другій половині XVIII віку. Не відразу розвинули ся они. Початкові семінарії мали дуже обмежений плян наук і вимоги, ходило лише, аби кандидати учительські уміли читати і писати, а прислухуючи ся науці в школах більшекласових у практичних учителів набирали вправи в научаню і то вже вистарчало до позисканя кваліфікації на учителя народного.

Направду се легкий спосіб і дешеве средство придбаня сил учительських. Наколи ремісник, аби виучити ся свого ремесла в оброблюваню сирих плодів природи, потребував довшого часу, то до виховуваня народу, до оброблюваня найбільшого і найкрасшого дару Божого вистарчала практика $\frac{1}{2}$ або однорічна, практика полягаюча в більшій часті на наслідуваню звірця.

Чогож можна було від сих учителів вимагати, як наученя механічним, майже машинним способом читаня, писаня і з найбільша рахованя? Головна-ж ціль вихованє мусіло бути залишене. Не можемо однак сказати, щоби сі учителі, котрі виходили так слабо підготовлені до праці на ниві просвіти, не принесли хісна. Лучали ся між ними одиниці і десятки, що дальшою працею розширили круг знаня і успішно виконвали свої обовязки.

З часом стали розширювати вимоги в приготуваню сил учительських і то в двох напрямках, а се в напрямі підготовленя при прийнятю до семінарій учительських, а заравом в розширеню пляну наукового і часу, призначеного до підготуваня. В сей спосіб розширили ся семінарії учительські з двох на три-літні а в кінці

на чотиролітні, як в тепер, а заравом розширяє ся і вимоги при іспиті вступнім в цілі прийнятя до семінарій учительських.

Попри семінарії учительські, удержувані правительством, виступають ще приватні семінарії, переважно жіночі і многі приватисти, котрі придбавши собі приватною наукою потрібного знаня теоретичного (бо о правдиво практичним підготуваню нема що говорити), заповняють великий брак сил учительських. Крім в сей спосіб придбаних учителів мусимо узглядити ще значне число таких, котрі по укінченю деяких клас одержують посади надетатові, підучують ся теоретичних наук і набувають вправи практично, та по якімсь часі, позискавши призволенє міністерияльне, звільняюче від іспиту зрілости, складають лише іспит практичний.

З огляду, що семінарії учительські суть з найбільша школами фаховими, що їх цілю є підготувати відповідно стан учительський, повинно ся безусловно жадати від учителів укінченя семінарії, а що найбільше позволити на приватне підготуванє ся з двох перших курсів а то тим більше, що третій і четвертий рік науки по семінариях учительських має характер практичний. Се вимагає ся тим більше з сего огляду, що віддаване молодіжи в руки не підготуваного, практичного учителя є під кождим зглядом шкідливе. Не даємо матерії до крапця, котрий би найлучше умів теоретично засади краевцтва, аби на пій зі стратою нашою учив ся практично крою і шитя, а деж сумліне, наколи ми сотки молодіжи дамо в руки учителя, котрий відповів вправді вимогам теоретичного знаня, але о веденю науки, о вихованю понятя не має. Не є рівнож усраведлижене, наколи думаємо, що інспектор шкільний поведе практично такого учителя. Інспектор шкільний, хотяй тепер має меншу скількість шкіл під зарядом своїм, однак не є в силі за одним або і тривазовим бутєм в школі вказати напрям і повести такого учителя, а то тим більше, наколи звернемо і на се увагу, що має він дещо другого до діла.

Першим і то дуже важним питанем є, яког приготуваня повинно вимагати ся від учеників, вступаючих до семінарій учительських. Аби на се питанє відповісти, мусимо взяти під розвагу плян наук, приписаний для семінарій учительських, вимоги поставлені в нїм і час, в яким сей плян повинно ся виконувати.

Наколи возьмемо під розвагу, що ученики семінарій учительських мають обняти три мови, як дві краєві- руску і польську таї мову німецьку а до того 13 других предметів, як: 1) релігію, 2) педагогію, 3) історію всесвітну, 4) географію, 5) математику, 6) фізику, 7) науки природничі з гігієною, 8) господарство, 9) рисунки, 10) каліграфію, 11) музику, 12) спів, 13) гімнастику або разом 16 предметів, то колиб ми вже обмежили ся під зглядом вимог до найконецнійше потрібних річий, то признати мусимо, що аби ученик міг користати з сих наук, порозуміти і обняти їх, повинен, вступаючи до семінарії учительської, приносити відповідне підготуванє.

Справа, яке підготуванє повинен приносити молодець, вступаючи до семінарії учительської, є дуже важна а справу сю нераз вже підношено, як ось покличу ся на розправу д-ра Оттона Бодштайна.

У нас справа ся рівнож нерішена доси, хо-

тий вже дещо в ній розпоряджено. Зasadничо повинен ученик, вступаючи до семінарій учительської мати укінчену 4. класу шкіл середніх, або виказати ся відповідним засобом знання при вступнім іспиті. З огляду однак, що замале число таких учеників вступає би у нас до семінарів а по друге, що ученики сї побирають в середніх школах (особливо мова тут о гімназіях) науку латини та греки, на котру зуживає ся много часу, тож і сї не все приходять відповідно підготовані.

Другим жерелом, з котрого напливають ученики до семінарів учит., се школи виділові. Школи виділові, котрих властивим завданням є приспособлене до практичних заводів, знаходять ся по повітових містах і то не всіх, а мають тих учеників, котрі не перейшли до шкіл середніх. Крім сего приходять ученики з так званих шкіл 6-класових та по укінченю другої або третьої класи шкіл середніх. Сей різно підготований матеріал має семінарія учительська підготувати та пересортувати на курсі пригот. вляючим, аби міг побирати правильну науку в семінарії учительській.

Час, в яким має ся приготувати сей матеріал, є безуслівно за короткий, а найлучшим доказом сего є, що велике число учеників відпадає в тягу року і при кінці, не вчисляючи значного проценту тих, що відпали при вступнім іспиті. Доказує се, що значне число учеників приходять до іспиту недокладно підготованих, другі же не суть в силі обняти матеріалу наукового. З сего випливає, що належало би звернути більшу увагу на підготоване учеників на курсі і тут насуває ся питанє, чи не було би з більшим хісною призначити два літа на лучше підготоване учеників а четвертий рік властивої семінарії ужити на практичне підготоване до звания учительського. Практика виказує, що аби вповнити план, приписаний для семінарів, мусять ся значну часть часу на IV. році уживати на теоретичну науку, хотяй час сей повинен безусловно ужитий бути до практичного підготованя.

Через відповіднійше підготоване учеників на курсі пригот. вляючим і перенесеню части декотрих предметів, рівномірнійший розділ матеріалу наукового на поодинокі курси зискала би ся се, що наука на курсах могла би легше бути понята, докладнійше оброблена а і часть практична зискала би значно.

Дотепер наука на курсі пригот. вляючим обмежає ся більше менше до зібраня матеріалу наукового, приписаного на 3. класу шкіл виділових і уживає ся тих самих підручників. Вправді конечний є такий спосіб поступованя з огляду на різне підготоване учеників, аби їх привести до вспільного знаменника, але невідповідне, бо вповняє лише одну частину заданя с. є рівнає відомости, але не розширяє їх, аби приноровити до властивих потреб заведеня. Тому і з сего огляду було би пожадане, аби курс пригот. вляючий розпадав ся на два літа. Перший рік служив би до вирівнаня загального знаня, а другий обнимав би властиве підготоване і тут можна би перенести частину предметів призначених на I рік. Ученики, що приходили би з лучшим підготованем, могли би впрост переходити на другий рік курсу.

В дальшій части сеї розвідки викажемо ще другі причиня, що промовляють за сею зміною. Підвалиною підготованя повинна бути мова викладова, бож в сій мові має учитель образувати діти, они мають від него учити ся правильно говорити і поправно писати і в сій мові учити він всіх прочих наук, котрі разом стремлять до вихованя молодого покоління.

Щасливіші під тим зглядом суть обставини в семінариях німецьких, в котрих учать одної мови викладової, тож на єї виученє мають більше часу. Менше вже часу мають семінарії чисто польські, де вже учать ся, крім польського, і німецького язика, а ще в більше некорисних відносинах виступає наука язиків в східній Галичній, де молодіж має образувати ся в двох мовах викладових і де учать ся трех язиків. Коли возьмемо і сю обставину під розвагу, що на виученє німецької мови посв'ячує ся більше часу, чим на викладову мову, тож в східній Галичній припадає на виученє ся одного язика майже 1/2 часть сего часу, який є призначений в німецьких семінариях.

Аби майже в 1/2 части часу мож досягнути такий успіх, який досягає ся в німецьких семінариях, треба мати лучше підготованих учеників, в иньшій разі признати мусимо, що в коротшій часі при рівних усліях не мож досягнути сего успіху, який вимагає плян науковий. Се єо один доказ більше, що повинно ся звернути увагу на ліпше підготованє від вступаючих учеників.

Призначених 3 години тижнево на науку матерної мови є безуслівно замало, а на науку рускої мови дуже мало, а то тим більше, що приходять до семінарів учительських ученики, котрі або зовсім попередно не учили ся руского язика, або такі, котрі виучили ся дещо, але говорять плохенько, а доперва через науку в семінарії учительській мають вправити ся, аби навіть могли займатися посади з викладовою рускою мовою. Правда, що при пильности учеників і інтензивній праці учителя можна довести і доводити ся до досить добрих результатів, однак з другої сторони ученики мають до науки много других предметів, не всі і не все відмічають ся спосібностями, тож результати при дуже інтензивній праці часто філюють. При наущі краєвої мови (рускої чи польської) не лише маємо вдоволяти ся, аби молодіж уміла говорити, але бодай пізнала в начерках розвій літератури і важнійші твори письменників а в додатку популярну літературу і методику предмету. Додавати годин при нинішнім стані річий є помислиме і неможливе, як низше викажемо, час же призначений уважаємо за дуже скупо вимірний а то тим більше, наколи возьмемо під розвагу 1) вагу викладової мови, 2) матеріал науковий, 3) фахове приспособленє в данім предметі, 4) підготованє вступаючих учеників до закладу, 5) спосібности учеників, 6) убожество учеників, котре забирає їм вільний час на зарібок коло удержаня ся.

Тож, що говоримо про язик викладовий, дасть ся виказати і при декотрих других предметах, ось на примір історії всемірній, математиці і др.

Не будемо задержувати ся при кождім предметі з осібно, але пригляньмо ся часови і розкладови матеріалу з історії всемірної і математики. На науку історії всемірної мають ученики визначені на I, II і III році по 2 год. а на IV році 1 год. Четвертий рік призначений має час 1 год. на практичне виученє ся методики сего предмету. На I і II році в двох годинах тижнево мають виучити ся старинної, середньовічної і новочасної історії. На III році в 2 год. тижнево виучити ся мають краєвої історії. Узгляднивши всі обставини і відкинувши вільні дні, а узгляднивши число учеників і питанє, аби пересвідчити ся, о скільки поступили і присвоїли собі матеріал, то побачимо, що час до матеріалу і пильну є зовсім непропорціональний.

Подібно має ся річ з математикою в декотрих класах, на котру призначений є час 2 або 1 година, противно же на II році є аж 4 години на сей предмет.

Признаємо, що матеріал науковий повинен бути рівномірно розділений на всі класи, бож сего вимагає засада педагогії.

З виймою музики і снїву, науки господарства, рисунків і гімнастики, всі майже иньші предмети мають за мале число годин в порівнаню до скількості матеріалу і розвою умислового учеників.

Наколи бачимо, що за малий є вимір часу, а матеріал науковий не може бути обмежений, то конечним виходом є розширенє часу науки і ліпше підготованє вступаючих учеників.

(Конець буде).

Польська праса супротив руского народа.

Як розшала буря, так прогула повинь гидкої лайки в польській прасі на руску молодіж. Тепер вже всякі грубости та прізвизца звернули ся в сторону Прусаків, що засудженем вже-свнянських жертв перелаяли мірку людської терпеливости.

Але коли епізод на львівськм університеті війшов з дневного порядку публичної дискусії, стануло на тим конкретнійшій ґрунті домаганє цілого руского народа за руско-українським уні-

верситетом. Раз піднесений клич руска суспільність не покине, доки не виборє своєї власної Alma mater.

І як-раз тут виявило ся ціле нещире по-ступованє польської праси та тих шовіністичних кругів, які зреволютувала польська гаката. Зразу казали: В засаді ми не маємо нічо против самостійного руского університету — він справді належить ся Русинам. Але не тикайте нам нашого, не жадайте, щоби ми з польського робили утравкістичний!

Однак тепер вже сьпівають инакшої. Уже навіть польська молодіж подає руку тій макіавельській тактиці. Один з бесідників на академічнім вічу мав сьмілість висказати таку нісенітницю, що Русини уживають жаданя о самостійний університет лише як покришки до утравкізованя польського. Очевидно сей пан полюбав лише на найвних, та на жаль не без успіху, як се бачимо з резолюцій, ухвалених на сїм вічу.

Більше вже рафінована праса вишукує всякі можливі докази, що креованє руско-українського університету у Львові є неможливим. Було би бездільним повторяти, або збивати всі ті видумки та брехні. «Мова ся мовить — а хліб ся їсть» — каже приповідка. Прогуде крик стовизничної праси, а реальна правда остане незбитою, як тверда опока. Однак мусимо нап'ятувати, до якого засліплення дійшли деякі польські часописи, що підхоплюють всяку, хотьби найочевиднійшу брехню, коли она лише звернена против руского народа.

Стара «Narodówka», вишаставивши ся вже з власними помислами, пережуває тепер чужу пайку. З якогось варшавського брукового дневника, який про галицькі відносини очевидно не має на стілько понятя, щоби бодай загикнути ся в своїх теревенях — «Narodówka» передруковує статю, в якій сказано між иньшим: «Жалоб на народне шкільництво нема і не може бути, бо галицькі власти під маршалкством Станислава Баденього і шкільною управою Божиньского обгортали особливою (!) опікою Русинів і довели до сего, що тепер руска меншість (!) має значно більше людских шкіл (!), чим польська більшість, а також більше чим достаточне (!) — у відношеню до фреквенції — число гімназій. Відповідь на перше питанє є заравом відповідю на друге: чи жаданий руский університет у Львові мав би услівя істнованя? Де нема науки (!), штуки (!), літератури (!), словом жадного умислового руху (!), а тим самим т. зв. інтелігенції (!), там також нема достаточного числа молодіжи, яка могла би користати з висшого, наукового заведеня. Після сегогорічного спису, львівський університет має 595 руских студентів разом з Русинами чужосторонніми (!), переважно буковинськими (!). З сего числа до 300 (!) слухає теології і творить окрему ґрупу, для якої головним місцем науки є семінарія духовна (!); решта розкинева по ріжних виділах, числить отже несповна 300 голов, а трудно принустити, щоби се число, супроти істнуючого стану загальної просвіти могло побільшити ся в найближшій часі. Для 300 осіб можна утворити гімназію, а навіть дві, але університет з усіма виділами, з цілим науковим апаратом, з конечним наслідком спеціалізації наук, числом професорів, не має супротив такої фреквенції найменшої радії істнованя (!), особливо, що в усліях, поданих висше, не міг би стати ся творчою, науковою інституцією, а навіть не можна би половини катедр обсадити рускими ученими».

Що-до послідної точки, могла би бути «Gazeta polska» зовсім спокійна, бо у нас є завсїгди подостатком кандидатів з між тих gente Rutheni, або і справжних Поляків, коли розходять ся о занятє якої посади. Тоді сї панове пригадують собі, що в їх роді були і Русини, що они уміли колись по руски і дуже люблять Русинів, а мугтна тета-протекція навіть готова для них поминути правдиво руских кандидатів, навіть з ліпшими кваліфікаціями. Нас дивує лише, що намісниківський орган повторив у повнім змісті сю статю, яка є немов поличником правді і фактичному становию річий.

Ще безличнійше поеступив собі Dziennik polski, який перепечатує «bardzo trafny i zasługujący na jak najszersze rozpowszechnienie ar-

тукі краківського Głos-u narod-u під заголовком: Za San!

Автор статі висказує признане краківському кружкові жінок „Tow. szkoły ludowej“, що ухвалив заняті ся справою ширеня просвіти на Шлеску. Але на Шлеску є досить польських шкіл і нема такої потреби спомогання, як там, за Сяном (!) у східній Галичині, де „po prostu tracimy grunt pod nogami, żywiol polski, potężny niegdyś, topnieje, radykalizm ruski pochłania wsi i miasteczka“. За Сян — кличе краківський шовініст — ku kresom wschodnim, бо заким ми тут на заході будем борикати ся з Німцями, „rutenizacya wschodniej Galicyi postępować będzie coraz szybszym krokiem!“ Алярми польської гакати могли справді налякати Краковянину з Głos-u narod-u, що там за Сяном небезпечніше для польського елемента, чим на Шлеску? Ні, і ще раз ні! Хотий би він і не переступив був ніколи сего Сяну, то домінуюче становиско Поляків у східній Галичині кидас ся надто в очи кождому хотьби чужинцеві, щоби він міг bona fide говорити про кривди та небезпечність польської суспільности. Але се знак, що гакати стичний дух обіймає чим раз ширші круги; до них приступає навіть краківська праса, яка до тепер з віддалена звичайно осуджувала безсторонніше та справедливіше польско-руські взаємини у східній Галичині.

Наша Червона Русь дала приют від віків значному числу польських дворян, купців та ремісників. Ся імїграція тревала постійно, а змогла ся за часів Австрії. А особливо в останніх часах стала она систематичною. На богато вєшних становисках та синекурах бачимо людей, яких колєска стояла в Познанщині, коло Варшави, або коло Кракова... по тамтій стороні Сяну. Але ще ніколи не відзивали ся такі нагальні, визиваючі голоси з помежи польського загалу, як тепер. Ідїм за Сян — се значить ясніше: Ти, Русине забирай ся за Збруч, бо коли ми, посїдаючи тут все, що дав власть, заможність та спромогу до розвою, чуємо ся ще „загроженими“, то тоді, коли наситить ся наша пожадність — для тебе вже не остане нічого... Хоть за Збруч іди, хоть щезни з лица землі, а місце мусиш зробити польській гакаті! Так знайте-ж, панове, що і ми не дамо зїсти себе з кашою...

НОВИНИ.

— Календар. В суботу: гр.-кат. Григорія; рим.-кат. Андрея. — В недїлю: гр.-кат. Плятона, Романа; рим.-кат. Прєска.

— Віче української політехнічної молодїжї відбуде ся в суботу дня 30. с. м. о 7. год. вечером в VII салі львівської політехніки. На дневнім порядку: 1) Справа переписки на політехніці. 2) Внесєня і інтерпеляції. — За Комітет: Роман Дудинський, Антїн Галка, Стефан Чарнецький.

— П. Сильвестер Яричевский кандидат філософії і журналіст замешкалий доси у Відні, прийняв посаду заступника учителя при рускій гімназії в Перемишлі.

— Виклади на львівськїм університеті—як зачуваємо—мають розпочати ся з початком слїдуючого тижня, а з того можна вносити, що приговор сенату в справі університетських подій з дня 19. с. м. оголосять в сїх днях.

— Щедрий дарунок. П. крилошанин Іван Чапельский дарував церкві в Кропивнику старім, дрогобицького деканата, де був давніше парохом, — шість сьвїчників гарного виробу і срібну кашу, все разом вартости яких 600 К.

— Борба за руский університет. Про неприхильне становиско польської молодїжї академічної у Львові зглядом заснованя руского університету, анають вже наші читателі, тепер дословно наведемо за краківським „Czas-ом“ звіт з віча студентів в Кракові. „Czas“ пише: „Вчера о 5. год. пополудни відбуло ся в салі Коперника Collegii пові віче університетської молодїжї в справі вжєсїанського приговору і послїдних подій на львівськїм університеті, які збули ся на тлі жаданя Русинів о заснованє у Львові руского університету. В вічу взяло участь до 600 елухачів. Проводив голова „Czytelni akademickoї“ ім. Міцкевича, п. Казимир Любецкий. Першу точку дневного порядку що-до вжєсїанської справи, реферувал академик Шпортанський. Одноголосно і без дискусії ухвалено широкую резолюцію, якою висказує ся найвисше обурєнє за жостоке і варварске поведєнє пруских педагогів зглядом польських дїтий у Вжєсї і за приговор гнізненського суду виданий на родичів

На внесєнє акад. Добровольского віче ухвалило вислати до посла Голянского телеграму з подякою за єго остатний виступ в парламенті в вжєсїанській справі.

„Над справою, яке становиско має заняти польська молодїж краківська зглядом послїдних руских подій на львівськїм університеті і зглядом жаданя Русинів, аби у Львові засновано окремый руский університет, вивязала ся дуже оживлена дискусія, яка хвилями ставала ся дуже бурливою. Сю справу реферувал акад. Жулавский, котрий вкінци поставив резолюцію отсеєго змієту, що „краківська молодїж, зібрана на вічу, признає справедливі жаданя Русинів, котрі домагають ся утворєня власного університету, яке оправдані і необхідні“. Попри сю резолюцію предложено ще кілька иньших, з котрих головно дві заслугують на увагу: одна акад. Госьціцького, зредагована в сей спосіб, що краківська молодїж солідаризує ся зі звісною ухвалою львівської польської молодїжї, ухваленою на загальних зборах львівської „Czytelni i akad.“ і друга, акад. Павлікевича, котру подаємо нижше.

„Дискусія — як ми (Czas) зазначили вєше — ставала хвилями так напрасною, що присутні на вічу професори др. Чермак і др. Уляновский мусїли забрати голос, аби успокоїти надто загорїлих учасників віча. Треба замїтити, що сувокїїні і тактовні слова професорів віднесли добрий успіх.

„Проф. др. Уляновский зазначив, що молодїж зглядом справе заснованя руского університету повинна займати становиско, оперте на зглядях основних, конституційних, народних і наукових, та що при осудах треба бути дуже осторожним, а не дати первати ся хвилєю. Проф. Уляновский закінчив пересторожно, щоби учасники віча добре справу розважили і голосували так, аби голосуючи нині проти руского університету, пізнійше колись в публічнїм житю, не станули в суперечности з нинїшнїм становиском.

„Промову прийняла молодїж довгими, гучними оплесками.

„Віче ухвалило резолюцію, предложєну акад. Павлікевичом. Она звучить:

„Зібрана дня 27. падолиста с. р. на загально-академічнїм вічу університетска польська молодїж в Кракові заявляє радїєть, задля піднесенєя нині в ріжних сторонах несамостійного словянського свїта постулатів утворєня народних університетів і горячо признає ініціаторам ті жаданя у всїх краях, видячи в тім дійсний доказ пробудженя і розвиваня родинного славянського духа.

„Передовїм в справі руского університету у Львові краківська молодїж польська висказує рускій молодїжї як найгорячийшї бажаня словєня їх желань рівно справедливих, як для обох народностей знаменних, в сїм сильнїм перєсвїдченю, що коли сї бажаня здійснять ся, то руска народність в братній згодї буде працювати під кличом спільних обох народностей ідеалів“.

Такі резолюції ухвалила також польська молодїж, але краківська не львівська, молодїж, котра має дійсно високі ідеали, і бажас добра своему народові.

Як бачимо, в резолюціях нема ні слова згадки про якусь „нагану“ за поведєнє рускої молодїжї на вічу дня 19. с. м. Львівскї польскї часописи не могли представити собі, аби академіки в Кракові не ухвалили „нагани“ — і прямо сфальшували резолюції, аби поставити на своїм.

До загально-академічного віча, яке відбуло ся в середу вечером у Львові, додамо ще ще кілька замїток. По ухвалєнню більшостию голосів першої резолюції зверненої проти Русинів, вєї поступові елементи між польською молодїжю в числі звш 250 студентів, вийшли зі салі. Дальші резолюції ухвалили вже самі „Чительняки, а вкінци для зазначєня своєї фальшивої „великодушности“ ухвалили „вїзвати збір професорів університету, аби з тими Русинами, що остають в слїдстві — поступлено лагідно“. Сей вершок крайної перфїдії Чительняків може обурити кождого. Тому вчера зібрала ся вся українсько-руська молодїж академічна на довірочну нараду і однодушно порїшила запротестувати проти опїки ворожої їм частини польських академіків, бо українська молодїж зможе сама себе боронити перед гнобитєлями.

— Віче в Закопанїм. Нині відбувал ся в Закопанїм віче, на яким порушить ся справу, яке становиско повинна заняти польська суспільність супроти заснованя руского університету у Львові і супроти польської русиноїдної праси.

— Адвокат дефравдантом. Велику сензацию викликала у Львові утеча адвоката д-ра Якова Райса. Він наробив довгів на звш 200.000 корон і втік до Америки, звідки прийшла вчера від него телеграма. Др. Райс був добре знаним у мієті. Сильний, високий мущина, з чорним, звисаючим вусом належав до жидівської аристокрації у Львові. Житє вів на велику скалю, одїж спроваджував з Парижа, за футра платив по 1.000 К, за камізольки по 140 К. Між иньшїми є пошкодований через д-ра Райса знаний у Львові агент фабрики наперу братів Фялковских, п. Апперманн, котрий позичив єму недавно 20.000 К.

— Продажа Вишнівчика. Тов. взаїмн. обезпечєнє в Кракові продало добра Вишнівчик в підгаєцкїм повіті за 650.000 К п. Брониславови Осуховскому, повіт. маршалкови в Турці.

— Вінчанє інжїнера державних залїзниць п. Ван Рой з панною Марїєю Бавською, дочкою бл. п. радника суду Януария Бавського відбуло ся 26. с. м. в костелі св. Николая у Львові.

— З поезій Уляни Кравченко. Гордієть. Досить, що в сїй долині слїз, сьміху Думає кожий: Ось, нема як я! — А прийдєсь кинуть жизнь, мов жмить піску, Так знає: Дим — омана всею пуста.

— Смерть в лісі. З Турки пишуть нам: Оноді вибрали ся до ліса по дерево братя Семен і Петро Павлик, господарі з Гвіздця і зрубали одну ялицю. В хвили, коли Семен занятий був міренєм дерева, аби єго порубати на кусники, шалений вихор перевернув побіч стоячу ялицю, котра зломилася, а падаючи придусила Семена так, що нещасливий згинув на місці.

— Підводний корабель. З Новго Йорку доносять, що там відбула ся проба їзда підводного судна „Фультон“. Судно то було через 15 годин під водою, а вода стояла понад найвисшим єго місцем ще шість стїв високо. На горі, верх води лютила ся буря, а пять мореплавців, що були в судні, під водою, кажуть, що не чули ані слїду тої бурі і чули ся зовсїм здорові.

— Пан-американську виставу в Бофало (яку замкнено 2. с. м.), звидло загалом 8.200.000 осіб. Показує ся однак, що всего того було за мало, бо заряд вистави оголошує кілька мільонів доларів довгу.

— Про весїлє Едісона, американського винахідника, оповїдають таку анекдотку: Єго перша жінка як молоденька дївчина працювала в телеграфічнїм бюрї Едісона. Одного дня Едісон тихесенько присїв на столику за телеграфієткою і пильно з вдоволенєм вдивляв ся в рухи дрібних пальчиків дївчини підчас телеграфованя. Нараз дївчина відозвала ся: „Не виджу вас, пане Едісон, але сей час можу сказати, що ви єсьте за мною, при менї“. — Звідки знаєте про се? відповів Едісон. — „Не скажу“, звучала відповідь, „але знаю все, як ви коло мене сядете“. Едісон зворушений отвертостію гарної дївчини, глянув єї пильно в очи і промовив: „Від давна думаю про вас, і був бим дуже щасливий, колиб я здобув ваше серце і руку“. — І по чотирох тяжнях відбуло ся весїлє Едісона в телеграфієткою.

— Дивна судьба одної родини. То хїба дуже рідкий случай, щоби в одній родині майже рівночасно відбувал ся дївч-вечер і заглянула смерть та щоби були разом весїлє, хрестини і похорон. А так стало ся в Бобрєку на Шлеску. Там у одного господаря, котрий женив ся другий раз, відбувал ся дївч-вечер або т. зв. по німєцки „польтерабєнд“; на другий день мало відбути ся весїлє. Як-раз того вечера, коли відбувал ся дївч-вечер, єго віддана донька привела на свїт дитину, на жаль нещастє хотїло, що мати незадовго потїм померла. На другий день, коли дїд новонародженої дитини яко молодий їхав до церкви, щоби там повінчати ся, забрав з собою і дитину, щоби єї охрестити, а рівночасно і замовити похорон для доньки.

— Щасливе мієто. В Куфшгайн в Тироли — як звидтам доносять — від дня 13. жовтня до 13. падолиста с. р. ніхто не помер.

— Гумористичний куток. Тяжущий професор. Професор (по шлюбі): А затям собі, дорогенька жінчко, пригадати менї, що як-раз в той самий день маємо святкувати срібне весїлє за 25 літ.

Глубока причина. Офіцїр (на муштрі): Чим ви займаєте ся в цивільнїм станї?

Однорочник: Студіюю географію. Офіцїр: Ага, тому ви не прибиваєте ноги в маршу, бо боїте ся затерти наш мерїдиан?!

Телеграми.

Відєнь, 29. падолиста. При отворєнню нинїшнього засїданя палати послів президент гр. Феттер повідомив палату, що посол Вольф зложив мандат. Приятелі Вольфа пояснюють се тим, що Вольф хоче виключно посвятити ся своєму органу, тому уступає з політичної арени.

Дїєсною причиною зложєня посольского мандату є посевник Вольфа з Зайдльом (якого причиною була жена Зайдля). Сторонництво Шенерянців приневолїло Вольфа зложити мандат.

На нинїшнїм засїданю парламенту відчитано інтєпеляцію пос. Романчука, Барвіньского і тов. в справі подій на львівськїм університеті.

Відень, 29. падолиста. Міністер просвіти др. Гартель видав розпоряджене до дирекцій гімназій, в якім назначив сегорічні фериї лат. свят від 21. грудня до 1. січня 1902. включно.

Берлин, 29. падолиста. Канцлер Біллов запросив провідників всіх парламентарних стороництв на конференцію в справі митової тарифи.

Почдам, 29. падолиста. На честь прибувшого архика. Франца Фердинанда відбув ся вчера галевий обід.

Царгород, 29. падолиста. Надійшла тут вість, що розбішакви, які полонили місionarку міс Сто-не та жадали за неї високого окупу, убили ві разом з товаришкою.

Петербург, 29. падолиста. Тутешні дневники доносять, що англійский міністер для кольоній Чамберлян уступити невдовзі зі свого становища.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Небувала, сензаційна програма!
від 16. до 30. падолиста 1901.

При співучасті військової музики С.О. п. п.

- 1) Const. Marlos, урвитель в воздухе і подорож на орлі.
- 2) Frères Carangeot, пародисти танцю tourbillon.
- 3) Les trois Jarry, музикальні ексцентрики.
- 4) Rose d'Arkansas, сецесіоністична дансерка.
- 5) Halley and Curt, незрівнані акробати.
- 6) Орхестра і режисерграф.
- 7) Александер Trebitsch, гуморист.
- 8) Mahomeda, америкањска ілюзія.
- 9) Valerien Saint-Cyr, імітатор женцив.
- 10) Лііпути.

Що дня о 8. год. вечером велике представлєне. В неділю і свята два представлєня. Що пятниці High Life представлєне. Білєти вчаснїше можна замовити і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Інформаційна комісія

в товаристві „Академічна Громада“ поручає здібних інструкторів і домових учителів. Зголошеня приймає ся під адресою: Інформаційна Комісія в товаристві „Академічна Громада“ у Львові, Ривок ч. 10, I пов.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах, яко гарна прикраса комнат і картини: Верещагіна, Шевченко в домовині і Сластьона, Шевченкова могила. Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Др. Олександр Бодган КУЛАЧКОВСКИЙ,

субститут надв. адвоката д-ра Отмара Райзера і оборонець в карних справах у Відни, I, Tuchlauben ч. 4 або XIII/9 Suppégasse ч. 9.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просвіти“).

єдинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і веї предмети движимі против огневих шкід.

„Дністер“ припоручили Преосвящ. Ординарияти Всєч. Духовенству і вірним всіх трех Епархій.

Фонд гаранційні „Дністра“ з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540 кор. 11 сот.	разом 520.406 кор. 66. сот.
Резерва премії	171.942 „ — „	
Резерва спеціальна	6.000 „ — „	
Фонд емеритальний	30.924 „ 54 „	

Тарифи „Дністра“ умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Дністер“ виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроблемно в присутности Делегата і 2 членів.

Поліси „Дністра“ приймають при позичках гіпотечних: Банк краввий і Каса ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Снятині, Городенці, Тереховлях, Заліщиках, Городку і Богородчанах.

НА ЖИТЕ треба обезпечитись тільки через „Дністер“ в Товаристві взаїмн. обезпеч. в Кракові; в таких обезпечень через „Дністер“ їде часть провізії на рускі публичні добродійні ціли; поліси і квіти видає Краківське Товариство рускі.

„Дністер“ пошукує спосібних агентів, особливо селян господарів в окрестностях, де ще нема близько агенцій „Дністра“. Агенти заробили вже 274.964 кор. провізії.

Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Селяне! убігайте ся тільки о агенції „Дністра“.

Від огню обезпечайте ся тільки в „Дністрі“.

На житє обезпечайте ся тільки через „Дністер“.

Всілякі

КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потрученя провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий ціма часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		зі Львова	
приходить о годині	звідки	приходить о годині	до Львова	відходить о годині	до Львова
6:10	з Кракова, Берлина, Вршави, Відни	6:25	до Станиславова, Пидволочиского, Потуптор	1:55	до Станиславова, Пидволочиского, Потуптор
6:20	з Чернівців (Іцкан, Галац), Гусятина	6:30	до Підволочиска (Київ) Бродів дв. Підзамче	2:08	до Підволочиска (Київ) Бродів дв. Підзамче
6:46	з Брухович, шод. від 16. мая до 15. вер. як.	6:43	до Лавочного (Мушкача, Пешту) Борислава	6:35	до Лавочного (Мушкача, Пешту) Борислава
7:45	з Янова	8:30	до Кракова (Відни, Варшави), Берлина	8:40	до Кракова (Відни, Варшави), Берлина
7:40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	2:55	до Станиславова, Пидволочиского (1. лип. до 15. вер.)	9:00	до Станиславова, Пидволочиского (1. лип. до 15. вер.)
8:00	на дв. головний	9:15	до Янова	9:15	до Янова
8:10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока	9:25	до Підволочиска, Бродів, Гусятина дв. Під-	9:25	до Підволочиска, Бродів, Гусятина дв. Під-
8:15	з Сокала, Рави рускої	9:42	дв. гол.	9:42	дв. гол.
1:35	з Кракова, Відни, Варшави, Пешту, Берлина	10:20	до Сокала, Белзца, Рави рускої і Любачова	10:20	до Сокала, Белзца, Рави рускої і Любачова
8:50	з Рашова, Любачова, Самбора	10:25	до Чернівців	2:40	до Чернівців
11:45	зі Станиславова (Керемезе, Потуптор)	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята	2:15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня
11:55	з Янова	2:15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня	3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
12:55	зі Сколього, Калуша, Хирова з Лавочного	3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.	3:15	до Янова шоденно від 16. мая до 30. вер.
1:10	го від 1. черв. до 15. вер.	3:26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.	3:30	до Рашова, Хирова, Любачова
3:14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в неділі і св.)				
4:40	зі Самбора, Борислава, Стрия				
1:20	з Підволочиска (Київ) Бродів на дв. Підз.				
2:35	з Янова „ „ „ на дв. голов.				
5:50	з Кракова „ „ „ на дв. голов.				
5:40	з Чернівців, Іцкан				
6:00	з Сокала, Белзца і Любачова				
Ніч					
		12:45	до Станиславова	6:10	до Станиславова
			до Кракова (Відни, Берлина, Варшави)	6:20	до Кракова (Відни, Берлина, Варшави)
			до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні 6.	6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні 6.
			а від 16. вер. до 30. цвіт. 1902 шоденно		а від 16. вер. до 30. цвіт. 1902 шоденно
			до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова	6:35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
			до Тернополя, Бродів дворець головний	7:10	до Тернополя, Бродів дворець головний
			дворець Підзамче	7:32	дворець Підзамче
			до Сокала і Рави рускої	7:25	до Сокала і Рави рускої
			до Брухович (13. мая до 16. в р. в неділі і св.)	7:52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в неділі і св.)
			до Янова від 1. мая до 15. вересня	9:30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
		2:51	до Чернівців і Іцкан	10:30	до Чернівців і Іцкан
			до Кракова, Відни, Варшави	11:00	до Кракова, Відни, Варшави
			до Підволочиска, Бродів дв. голов. и	11:10	до Підволочиска, Бродів дв. голов. и
			дв. Підз.	11:32	дв. Підз.
			до Кракова, Відни, Берлина, Самбора	4:15	до Кракова, Відни, Берлина, Самбора
			до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод.	4:45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод.

ЗАПІЯ: Гога нічка часакт ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский рівнять ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 26 мін. часу львівського. — В місті выдають білєти їади: Звичайні білєти агенція часописий Ст. I. Сколовського в пасажи Галсмана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і всякі инші, шоденні, шкестроденні провідниць, розкладні їади і т. п. бюро інформаційне п. к. веліниць державних (ул. Красівська ч. 5. в подвірю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8-3 в свята 9-12).

Видає і відповідає за редакцію Лев Лопатинський.

З друкарні В. А. Шийковського.